

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Datum: _____

SOL - BELO ZLATO STRUNJANA IN SEČOVLJAH

Besedilo in fotografija: Matej Zalar

Včasih je bilo soli zelo malo. Pravijo celo, da je bila dražja kot zlato. Na slovenski obali pa je bilo tega belega zlata vedno dovolj. Bila je med najboljšimi na svetu in tako je še danes. Sol iz Sečoveljskih solin kupujejo tudi na japonskem cesarskem dvoru!

V solinah so delale cele družine

Nekoč so bile soline v Kopru, Izoli, Strunjanu, Luciji in Sečovljah. Solinarji so s celotno družino poletje preživeli v solinarskih hišah. Prebivali so v zgornjem nadstropju, v pritličju pa je bilo skladišče za sol.

V Sečoveljskih solinah je nekoč stalo kar 400 solinarskih hiš in v njih je v sezoni živelo 2500 ljudi. Pozneje so opustili srednjeveški način pobiranja soli. V zadnjih letih ga ponovno vzpostavljajo v solinarskem muzeju na prostem.

Snežno bela sol

V Sečovljah in Strunjanu pridobivajo sol na 700 let star, povsem naraven način. Morsko vodo pretakajo v zaporednih bazenih, da počasi izhlapeva. Ostane slanica in to pretočijo v druge bazene - kristalizacijske grede. Te so v največjih solinah na svetu po navadi betonske ali asfaltirane. Na naši obali pa so naravne, iz blata, ki ga prekriva tanka plast petole - to je naravna sluzasta preproga iz mikroorganizmov. Ti preprečujejo, da bi se kristali soli pomešali z blatom, zato ostanejo snežno beli in popolnoma čisti.

Ko vsa voda izhlapi, solinar na dan nagradi tudi 300 kilogramov soli. Z vozički na tirnicah jo odpeljejo v poseben prostor, ki ga imenujejo odcedišče. Sol še dve leti sušijo v vrečah, ki prepuščajo zrak.

Nepogrešljiva sol

Sol uporabljamo za različne namene: najbolj razširjena je kot začimba, z njo pozimi posipavajo ceste, nepogrešljiva je v ribji predelovalni industriji ter v industriji usnja, uporabljajo jo tudi za konzerviranje in še in še.

Nekaj posebnega je solni cvet: to so drobni kristali soli, ki nastajajo na gladini slanice. So zelo dragocen pridelek, saj jih solinar lahko nabere le nekaj kilogramov na dan in še to samo v brezvetrju. Že najmanjši val namreč kristal potisne na dno. Solnega cveta ne dodajamo med kuhanjem, ampak z njim solimo jedi, ki so že servirane na krožniku - na primer solato ali jajca.

Strunjan in Sečovlje

Strunjanske soline so bile od nekdaj najmanjše in tudi danes v njih poberejo le malo soli. Sečoveljske soline pa so velike 650 hektarov, kar je več kot 900 nogometnih igrišč. V njih je Muzej solinarstva z zanimivo maketo solin. Tam lahko vidimo, kako so nekoč živeli in delali solinarji. Tako soline v Strunjanu kot v Sečovljah so zaščitene kot krajinski park.

Sožitje človeka in narave

V Sečoveljskih solinah so našli kar 292 različnih vrst ptic. Nekoč je pozimi priletelo celo nekaj plamencev. Ptice izbirajo mirne kraje in soline to zagotovo so. Mi pa se lahko v solinah prepričamo, kako so znali naši predniki živeti z naravo, ne da bi jo uničevali.

Naloge

1. Kdo je avtor izhodiščnega besedila?

2. O čem predvsem piše avtor besedila? Obkroži.

- A O uporabnosti in prodaji soli po svetu.
- B O pridobivanju soli v slovenskih solinah.
- C O pridobivanju soli po svetu.
- Č O gnezdenju ptic v slovenskih solinah.

3. Kako poteka pridobivanje soli? S številkami od 1 do 5 označi pravilno zaporedje.

- _____ Prelivanje slanice v kristalizacijske grede.
- _____ Prevoz soli do odcedišča.
- _____ Pretakanje morske vode v bazenih.
- _____ Grabljenje soli.
- _____ Sušenje soli v vrečah.

4. Zakaj soli pravimo tudi belo zlato? Odgovori v obliki povedi.

5. V katerem letnem času poteka pridobivanje soli? Iz besedila izpiši poved, iz katere lahko to razberemo.

Letni čas: _____

Izpis povedi: _____

6. V čem se kristalizacijske grede v slovenskih solinah ločijo od drugih največjih po svetu? Odgovori v obliki povedi.

7. Kaj velja za sol in kaj za solni cvet? Na vsako črtico napiši ustrezno številko.

1 - sol 2 - solni cvet

- _____ Z njo pozimi posipavajo ceste.
- _____ Nabira se samo v brezvetrju.
- _____ Uporablja se le v že pripravljenih jedeh.
- _____ Dnevni pridelek je večji.
- _____ Uporablja se v industriji.

8. Kako se razlikujejo Sečoveljske soline od Strunjanskih? Napiši dve razliki.

9. Odgovoru pripiši ustrezno vprašalno poved. Upoštevaj vsebino dela besedila V solinah so delale cele družine.

Vprašanje: _____

Odgovor: V pritličju solinarske hiše.

10. Kateri dve besedi ne spadata v isto besedno družino kot druge? Prečrtaj ju.

sol soline solinar sluzast soliti slovenski solinarski

11. Zanimaj poved: Jajce bo začinila s solnim cvetom.

12. Iz spodnjih besed tvori smiselno in jezikovno pravilno poved, ki bo ustrezala vsebini izhodiščnega besedila.

mnogo, v, ptica, soline, živeti

13. Preberi poved: *V Strunjanu in Sečovljah pridobivajo sol na 700 let star način.*

a) Podčrtana beseda sol je edninski / množinski samostalnik.

b) Katerega spola je podčrtani samostalnik sol? Obkroži: A moškega B ženskega C srednjega

15. V povedi sta dve pravopisni napaki. Popravi ju: Povsot po svetu cenijo Slovensko sol. *točka*)

16. Predstavljaš si, da si Saša Kovač. Za šolski časopis napiši krajše zaokroženo besedilo, s katerim bralcem predlagaš, da naj med poletnimi počitnicami obiščejo Sečoveljske soline. V besedilu napiši, kje so Sečoveljske soline in kaj v njih pridobivajo, dve zanimivosti, zakaj jih je vredno obiskati, koliko stane družinska vstopnica julija in kdaj je park takrat odprt.

Vstopnina	Sezona 1 (1. 4.-31. 10.)	Sezona 2 (1. 11.-31. 3.)
Odrasli	7 €	6 €
Dijaki, študenti, upokoјenci	5 €	4 €
Otroci do 6. leta	Brezplačno	Brezplačno
Družinska vstopnica	16 €	14 €
Letna vstopnica	28 €	

Odpiralni čas: poleti od 8.00 do 21.00, pozimi od 8.00 do 17.00.

Lahkih nog naokrog

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Saša Ko